

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XV

Reus, Divendres 26 de Janer de 1900

Núm. 3.476

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofré, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes Ptas. 1
n provincies trimestre 550
Extranger y Ultramar 7
Annals, a preus convencionals.

Farmacia Serra

12 ANYS

de continudes curacions y d' una acceptació general, son las millors probas pera demostrar que 'l

XAROP SERRA

es lo millor remey pera combatre per crónica y rebelde que sia tota classe de

TOS

La que paga més contribució de la provincia.

CEPS AMERICANAS

Hort de Pau Abelló

tocant á la carretera de Tarragona, ARRELATS molt superiors. Preus ventajosos. Autenticitat garantida.

Pera tractar en lo mateix hort ó carrer primer Roser núm. 4.

Llibreria y paperia
Y
objectes d' escriptori

S. LAGUNA

La que vent mes barato
Montarols, núm. 31.

VINYAS AMERICANAS

MARCIAL OMBRÁS

PROPIETARI AGRICULTOR

FIGUERAS (Girona)

150.000 peus de 5 á 10 anys que produheixen anyalment:

DEU MILIONS D' ESTACAS * * * * * DOS MILIONS DE BARBATS

No compreu res sens visitar los meus criaderos

que son los més antics é importants d' Epanya.

PREUS REDUHITS

Secció doctrinal

AL POBLE

Cumplint una obligació que 'ns imposan las presents circumstancies, la «Agrupació Catalanista de Falset y sa comarca», dona á la llum pública aquest manifest, ab lo sol objecte de posar en clar devant de nostres convehins, lo que som, ahont aném y que volém desfer aixís perjudicis rutinaris empotrats en l' indiferentisme dels més, ó evidenciadors de las falsetats y traydoriss dels menes, que ab la més indigna mala fé venen á corrompre 'l bon sentit y 'l sa criteri de la gent de nostra Terra. Vivim, afortunadament, en temps pron avansats pera que 'ns compregui qui vulgui, no qui pugui; que pera penetrar fins á lo mes íntim de la Veritat, quan aquesta llú com l' astre resplandent que 'ns illumina, ab un sol dit de front encare 'n sebra.

Som catalanistas y ho som per complexió, del únich modo que enteném s' ho pot esser; fins al moll dels ossos. Aquesta es nostra primera y espontània declaració. Pero com la paraula ab que 'ns anomeném s' ha volgut fer interpretar, pels enemichs de la Terra, de molts maneres, forçadas totes, ab lo fi de fernes apareixe ridícol devant de tothom, ans que tot procedirém á esbrinar lo sentit del mot *catalanista*, tasca que 'ns escusariam d' empendre en altre indret de Catalunya, perque segurament tots, llevat del que habitém nosaltres, están, per sort, en aquesta qüestió, á mes gran altura; pera aquí devém comensar de número hù.

Donchs si, *catalanista* vol dir defensor dels drets y las llibertats de Catalunya, de nostra Patria natural y verdadera. Lo Catalanisme no es una bandera política, no es un partit ab son corresponent é indispen-

sable capítost; nostra idea no té més quefe que Catalunya, ni mes afiliat que Catalunya; no fá proselítis deificadors. del home, pero fá Patria, que es la mes gran y la més noble tasca, devant de la que tots los homes son ningú. Lo Catalanisme prescindeix de tota forma de govern, per are, perque fora ridícol, avuy, ocuparsen, com ho fora, per exemple, volguer fer correr una locomotora per un punt ahont no hi hagués carril: fem tots la vía y per demunt d' ella relliscará suau la locomotora potent de la Patria, al ardor del afecte de sos fills dignes, en la direcció tal ó qual, pero sempre la més apropiada á las circumstancies en que 's trobi. Es en vá que 'ls carlins ens titllin de revolucionaris perquè no 'ls abressém com á medi pera conseguyr nostras justas aspiracions, que en tot cas, forem nosaltres qui 'ls serviriam pera satisfer las sevas aspiracions ruhinas; es en vá que certs republicans que ni saben que es República, 'ns combatin y 'ns motejin de reaccionaris perque á nostra opinió patriótica ca no hi posém com á prèvia la de la forma de govern; en vá que conservadors y liberals, autócratas y demócratas, s' ajuntin com s' ajuntan en asquerós contuberni, pera embolcallarnos en son comú anatema; tot es en vá quan se tracta d'enderrocar lo inderrucable, quan se vol escarnir la Voluntat divina que creu nostre poble y 'l feu diferent de cada un dels altres.

Pero hem dit que 'l Catalanisme no es cap partit polítich, y aném á prova-ho. No hi ha cap institució, no hi ha cap escola, filosófica ni artística, política ni sociológica, ahont s' hi puguin fondre tendencias contrarias y desavingudes. Si 'l Catalanisme fos un partit polítich, y com á tal, fassit de las concupiscencias y de las enganyifas de que aquells se troban rublerts, dintre d' ell no hi cabria mes que qui professés contraria opinió á tots los que en ell no 's contán, y estaria com tots esposat á la més petita sotracada ó al arbitre del quefe imprescindible. Donchs ben al contrari

dintre 'l Catalanisme hi caben los de camps polítichs y fins religiosos mes oposats, los absoluts y 'ls liberals, los monárquichs y 'ls poliárquichs, los escéptichs y 'ls creyents, los ortodoxes y 'ls heterodoxes; dintre 'l Catalanisme hi cap tothom, baix una sola però essencial condició: la de ser bon catalá posant la Pàtria, devant de las particulars creencias y conviccions. La qüestió es fonamental, necessaria, permanent; tot l' altre es de pura forma, secundari y opinable. Procurar lo de pe y de ce Catalunya, que es condició de que li sort de la Pàtria es també la nostra, en la convicció arrelada de que una mare honrada y bona es la millor garantia pera 'ls seus fills y 'l més gran sagell de gloria que la fá á tots venerable; y convensuts aixís mateix de que no pot donar fruyts la honra y la bondat de qui com nostra Terra aguanta 'l jon insofrible d' una esclavitut que 's deix caure ab pes de plom demunt dels cors de quants la estiman.

Opinar aixís es ser catalanista, y això es lo que nosaltres som.

En quant ahont aném ja será més fécil endevinar-ho. Aném á la reivindicació de tots los drets robats cobardament á nostra Pàtria; á cercar la llibertat de Catalunya; á desfer la obra en mal hora empresa pels Reys Católichs y altres successors, de malehida y repugnant memoria, butxins de nostras costums y lladres de nostras sagradas llibertats. No havém d' aturarnos en lo camí que á aixó 'ns conduheixi, costi lo que costi, pesi á qui pesi; que si nosaltres deixém la tasca enllestida, molt avansada la trobaran las generacions veaideras, que benehiran sens dupte nostra memoria si fem en be d' ellas tot lo que la constitució y la renaixensa de la Patria signifícan.

Que la tasca que 'ns imposém no es pas gens fécil, es cosa certa; pero no havém de recular may devant dels inconvenients, per molts que siguin, ni per grans que semblin; ans al contrari, com en més gros perill vegém la Patria, més fermes estém á defensarla, que l' amor á ella no sols s' ha de mostrear quan viu gojosa, sino, principalment, quan se veu ultratjada y escarnida.

De la desdítzeta unió de Ferrán d' Aragó ab Isabel de Castilla ensà que 'ns venen tots los mels. Alashoras se va posar la primera pedra del edifici ahont devíam quedar presos los catalans; lo que en un principi fou una senzilla confederació, acabá per ser un opresionisme despótic per part d' uns, y un obsessionisme ridícol per per part d' altres, esplicadas abducs cosas una volta coneguts á fons los dos principals personatjes d' aquella comedia internacional que tan desastros desenllás havia de tindre pera nostra Catalunya, comedia que ab Ferrán d' Antequera 's convertí en drama, pera degenerar més tart, ab l' indignae Felip V, en una horrorosa tragedia, escrita ab sanch catalana, com

gayres se'n registren en lo libre de la Historia. Deleshores ensà que en nostra Terra s'ha vingut desvirtuant gayre be tot lo que de típic y fisiològic tenia: nostre dret, escrit y consuetudinari, nostra llengua, nostres costums, nostre caràcter, en una paraula, l'ànima nostra s'ha anat emagant, enfosquint, perdentse en lo daltabaix de la importació d'unas lleys que no s'avenen ab nosaltres, d'un idioma que malmetóm junt ab lo nostre, d'unas costums asquerosas y repugnants que enrogeixen las gaitas del que encara que sent catalá de bona mena, d'un caràcter que ne escau á la serietat de la catalana rassa, perdentse tot, en una paraula, si se'ns permet la expressió, en l'enmatlleu d'una ànima que que no es la nostra.

Y aixís veyém entre nosaltres tipos aflamencats y ridícols, enneulits y afemellats; y aixís presenciém en nostra Terra l'asquerós y denigrant espectacle dels teros, y sentim entonar ab veu ayguardentosa ls cants monótons y ennonyidors d'allà prop de Moreria, mentres s'han deixat en lo més imperdonable dels oblits lo medo d'esser mascle y seré de la Terra, lo santuari de las puras costums dal Poble y ls cants dolcos y senzills que alegrant á tots los cors fan moure l'ànima.

Per xó travallém fermes pera fer revivre tot lo nostre, reivindicantnos, purificantnos, catalanizantnos, siguent lo que'ns pertoca, lo que sigüerem, lo que hem de tornar á ser si Deu no ho priva com no ho privará may, porque d'Ell son nascudes las patrias verdaderas, y per Ell es infiltrat en nostres cors l'amor á la Terra; quedant en consecuencia, malament ab Deu, ab los homes y ab si mateix, qui menyspreuha las tradicions y las glorias de sa rassa pera entonar cants de lloansa á sa opresso-ra. Perque 'l defensor y l'estimar á sa mare pels fills bons, es més que un deber un dret que tenen ans que tothom, y si cada mare te'ls fills que la defensen y la estimen, tot segueix en la més dolca de las harmonias; pero ¡ay! si arribés un dia en que, indignes, per defensar la mare agena maltractessin la nostra, allavors fins las bestioles s'averonyirían de viure prop de nosaltres. Y aixó mateix es en lo fons la cuestió de las Patrias: quédís cada hu ab la seva, y totas viurán ditxosas al escalf del amor que ses fills los hi professin, ni envejadas, ni envejossas: pero, sigui nascut de la mala fé ó de la ignorancia, d'errors històrics ó de errors polítichs, de l'ambició dels uns ó del deixament dels altres, avuy, per desgracia son molts los pobles, son molts las Patrias-mares que s'veuhen, sine aberridas olvidadas per la major part de sa filla que, á bras ab los de las que'ls posan lo jon, volen confondre'shi. ¡Y hi ha qui per aquest camí vel resoldre 'l complicat prebiema de l'armonia social!

Combatre aquesta corrent es lo que'ns preocupa; ensorrar la mala fé del fills espúris; arrencar la vena dels ulls als ignorants: aclarir conceptes de la historia; esbrimar embolichs de la política; traure de la indelencia als uns y escanyar als altres entre las grapas de sa mateixa ambició; tasca que un cop acabada te d'esser lo més potent raig de sol del renaixement de nostre Poble.

A aixó es á lo que aném; á que Catalunya torni á ser Catalunya. Res més.

(Acabard.)

Xaladas parlamentarias

Vaja, jo no 'l puch deixar aixís com aixís lo saladíssim discurs d'en Romero Robledo sobre la Instrucció Pastoral del senyor Bisbe. Ja l'he llegit tres ó quatre vegadas y encara hi tornaré. Un no sab per ahont agafarlo pera riurehi més, porque cada paragraf resulta més graciós que l'altre, cada retórica més bufa que la primera, cada sortida més cómicament inesperada que l'anterior. Ni tots los Tony Grice, los Antonets y los demés héroes de circo ple-gats m'han fet riure may tant.

Una de las cosas que fa més simpáticas las xaladas parlamentarias d'en Romero es la candorosa ignorancia en que está, gayrebé sempre, de tot lo de que parla sobre Catalunya, ignorancia declarada á cada pas ab una llealtat que la fa doblement atractiva. Generalment ja hi están tots aquellís diputats y senadors á tres quarts de quinze, pero com en Romero...

Cita aquest, «entre otros echos, un meeting celebrado en Lérida en que discursé un canónigo de Vich, el señor Soler». Aquest meeting pot no ser altra cosa que la festa dels Jochs Florals de Lleyda, y aquell canónigo de vich,—ell devia pronunciarho aixís,—no pot ser altre que Mossen Collell, president l'any passat d'aquells Jochs Florals. Pero tant se val: per en Romero lo mateix té Jochs Florals que meeting; tant es Soler com Collell. Y diu qu' aquell senyor Soler «hizo en catalán una proclama á la separación de la patria y vertió todo género de pasio-

nos desenfrenadas en este sentido contra el cual protesta Cataluña entera... Hacer proclamas á la separación... vertier pasiones en un sentido... Cataluña entera que protesta... Y donchs deixiu anar home; si protesta Catalunya entera no hi ha perque escarrassar-se.

En un dels llochs més comuns del seu discurs se li escapá de dir á n' en Romero:—«Yo ya dije que esto (esto es la Instrucción Pastoral del senyor Bisbe) estaba hecho para los que no saben el catalán porque está escrito en español.» De modo que pera 'l gran polítich el catalán no es español. ¡Y després vindrá á parlar de separatistas! Y aixó no va ser pas un lapsus no, porque més avall afegeix que 'l senyor Bisbe «pretende anular la obra de cuatro siglos, pretende desarraigar el español, pretende reintegrar y restaurar el catalán.» De modo que pera 'n Romero la obra de cuatro siglos ha sigut substituhir lo catalá pel castellá. ¡Ara vegil Ni Carlos I, ni Felip II, ni 'l propi Felip V, que van respectar lo catalá, se'n havian adonat. Y, tocant á que 'l senyor Bisbe vol restaurar lo catalán, ¡aném, vajal y ¡que no sab que aquesta restauración ja está feta, d'ensà que se'n han cuidat los Jochs Florals de la Llengua Catalana! Y donchs ¡que ve del hort? ¡Si d'aixó ja fa més de quaranta anys! Pero á n' ell que se'n hi endona de tot aixó si pera ell «son facciosos todos los que vienen á recordar á los pueblos que hubo un tiempo en que tuvieron cierta vida independiente.» Y com que aixó ho han recordat forsa vegadas en Cánovas, y en Silvela y lo propi Romero, tots son facciosos y... pata.

«Yo tengo la seguridad—continúa el orador—hago el reto y ofrezco la prueba evidente de que todos los diputados de Cataluña, hijos de catalanes, nietos de catalanes ¿a que no saben el catalán? Y si no es verdad que pidan la palabra y nos hablen un ratito en su lengua!» ¡Y quin gat n'hi ha d'en Paco, lo de la barral Home, per poch que 'l sápigam ¡a que gayrebé 'l sabrán millor que vosté 'l castellá? ¡Miris que aquest paragraf seu que acabo de copiar es d'un castellá d'estar per casal... Vosté's pensa que tots los diputats per Catalunya son Sotos Hermosos y Barzanallanas y Herreros y cosas per l'istil. ¡Y ca, home, si hi ha cada Puig, y cada Bosch, y cada Valls, que vosté anomena Pui y Bocs y Vals, á quins d'una hora lluny se'ls coneix; ab l'asiento que son catalanes!

E S.

CRÓNICA

Observaciones Meteorológicas

del día 25 de Janer de 1900

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

Horas d'observació	Barómetro aneroide	Grau d'humiditat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 h.	Estat del cel	Obsers. particular
9 m.	761	64		5'1	Ras	
3 t.	763	65				

Horas d'observació	TEMPERATURAS			VENTS	NUVOLS	
	Máxima	Minim.	Ter. tip.	direcci.	classe	can.
9 m.	Sol. 29	8	14	0.	Cumul.	0'3
3 t.	Sombra 18		16	0.		0'3

Com teníam anunciat, ahir debutá en nostre Teatre Fortuny la companyia de sarsuela cómica dirigida per don Joseph Bayarry.

Dada la hora avansada en que acabá la funció ne'ns es possible emetre la opinió que'ns meresqué dita companyia.

Lo dia d'ahir encara que no fos un d'aquells ten rúfols d'hivern, fou bastant fret y ventós.

Totas las societats locals están preparant les balls de disfressas que se celebrarán l'actual Carnaval, po-guent augurar que aquestes serán en extrém lluhits.

Hem sigut atentament invitats pera la sessió inaugural d'enguany del «Centre Escolar Catalanista» de Barcelona.

Agrahím la atenció.

Lo diumenge vinent, en la Societat «Círcol Artístich Catalá» se posará en escena lo drama «Lanuza».

Lo «Diario Oficial del Ministerio de la Guerra» publica 'l decret cridant á las filas 6.000 homes, que haurán de concentrarse en sas respectivas sonas, lo dia 8 de febrer.

En corresponen: á Barcelona, sona 59, 64; sona 60, 71; sona de Mataró, 82; Tarragona, 90; Manresa, 87; Vilafranca, 73 y Lleyda, 140.

Publica nostre estimat colega lo «Diario de Avisos de Zaragoza» duas noticias que revesteixen interés.

Una's refereix al ferrocarril y minas carboníferas de Utrillas, empresa nova pera la qual la sollicitud de accions es extraordinaria excedint lo número d'aque-lles del que's ficá pera la emissió.

Altra noticia reflexa l'entusiasme produhit en la comaron de la Litera pol oambi de decisions que ha introduhit en sen plan lo ministre de Foment, lo qual avans disminuía 'l presupostat pera les obras del canal de Tamarite y ora ha establert la xifra consignada pera tais beneficiosas obras.

Los estencha de Barcelona expendeixen uns tabacos de Canarias á 25 céntims un, que per son aroma y bon gust, son compatibles ab los cubans.

Ja ho saben los fumadores.

La Associació Patriótica espanyola de Buenos Aires ha pres los següents acorts, relacionats ab la carinyosa rebuía que ha de ferse al creuher «Rio de la Plata».

Primer.—Que 'ls membres de la Junta Executiva en unió dels que forman part de las comissions que ho desitgin, se trasladin á Montevideo lo dia mateix en que's tinga coneixement de sa arribada á aquell port, pera saludar á la patria tan dignament representada pel creuher «Rio de la Plata».

Segon.—Fletar un vapor pera sortir á la rada exterior de Buenos Aires, lo dia que fassi sa entrada en aquest port y acompanyarlo fins al mateix.

Tercer.—Rebre á son comandant y oficialitat en los salons de la Associació.

Quart.—Oferirlos hi un banquet.

Quint.—Fer la entrega de la baudera de combat en unió de las damas que componen la comissió directiva de la Associació Espanyola de Socorros Mútuos pera donas y

Sisé.—Costejar un album que reculli las firmas de tots los que visitin lo creuher pera que quedi en éll com recort del patriotisme y generositat dels espanyels del Plata.

La «Gaceta» del dia 13 publica l'arreglo comercial entre Espanya y Bulgaria per virtut del qual Espanya concedeix als productes del Principat destinats á Espanya los beneficis de que gozan las naciones del segon grupe del régimen aduaner aprobat per real decret de 31 de Desembre de 1891, á excepció dels concedits á Portugal per rahó de la frontera, y als que puguin otorgarselshí en lo successiu per aquesta rahó.

Bulgaria concedeix á Espanya lo tracte de nació més favorescuda.

Avans de convenirse y ratificarse lo tractat de comers entre Espanya, los Estats Units y las novas posiciones de dit país, Filipinas, Cuba y Puerto Rico, s'ohirá al Foment del Treball Nacional de Barcelona.

Lo recaudat en la Administració de Consums d'aquesta ciutat per diferentas especies, durant lo dia d'ahir, puja á 1214'85 pessetas.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona

Cartell extraordinari

Després de la Convocatoria suscrita y publicada per aquest Consistori en 15 de Desembre últim, han sigut oferts pera esser adjudicats en la Festa dels Jochs Florals d'enguany los següents premis:

Un objecte d'art, ofrena del Eminentíssim y Reverendíssim Cardenal Fray Joseph Calasanz Vives, el autor del mellor romans històrich á la Mare de Deu de la Mercé, fent principalment ressaltar la gloria que nostra patria y 'ls reys de nostra terra obtingueren per mediació de Maria redemptora.

Altre que ofereix l'Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Barcelona, consistent en un exemplar, magníficament encuadernat, de la celebrada obra del P. Ojeda titulada «La Cristianas», el autor del mellor treball, en prosa ó en vers, «en reverencia á Jesu-Crist, Redemptor, autor y consummador de nostra fé, causa de nostra salut y element necessari per la salvació dels pobles».

Altre que ofereix l'Excm. Ajuntament de Reus, consistent en 250 pessetas, ó un objecte d'art del mateix valor, á la mellor composició, en prosa ó en vers, de tema lliure, á judici del Consistori.

Y un premi consistent en cinchcentas pessetas, en metàlich, que ofereix un ayamador de las Lletres Catalanas al autor de la mellor colecció de cansonetas propias pera ésser cantadas pels noys y noyes de las escolas. Dita colecció no podrá contenir menys de dotze composicions.

Pera la adjudicació d'aquestos premis se fan extensivas las mateixas prescripcions consignadas en lo Cartell de Convocatoria de 15 de Desembre del any

